

Nr 132.

Ankom till riksdagens kansli den 28 maj 1936 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om viss retroaktiv tillämpning av beslut rörande Linköpings stads placering i dyrortshänseende.

(3:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena, nr 197, inom första kammaren av friherre *I. Lagerfelt* och den andra, nr 540, inom andra kammaren av herr *C. G. Jacobsson m. fl.*, har hemställts, att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att till de statstjänstemän, som under tiden 1 april 1931—30 juni 1933 varit placerade i Linköpings stad och på vilka socialstyrelsens dyrortsgruppering är tillämplig, utbetala skillnaden i lön och dyrortstillägg mellan D- och E-ort.

Genom kungörelse den 16 april 1931 (nr 59) blev Linköpings stad från och med 1 april samma år nedflyttad från E-ort till D-ort.

Med anledning härav hemställde *de statsanställda i Linköping* i skrivelse den 6 augusti 1932 till Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t måtte antingen besluta, att staden, eventuellt med bortrräknande av dess ytterområde, skulle liksom före den 1 april 1931 hänföras till ortsgrupp E eller ock låta föranstalta om en omräkning av staden i dyrortshänseende.

Till stöd för denna hemställan åberopades främst, att medelhyrorna vid bostadsräkningen upptagits till för låga belopp. Detta skulle i sin tur närmast hava sin grund däri, att stadens ytterområde med dess många mindervärdiga bostäder (felaktigt) medräknats samt att åtskilliga fastighetsägare vid uppgifternas avlämnande underlåtit att upptaga förekommande extra avgifter för kallvatten, sotning, ytterbelysning m. m.

Socialstyrelsen avstyrkte i utlåtande den 15 oktober 1932 framställningen.

Genom kungörelse den 2 juni 1933 (nr 353) förordnade emellertid *Kungl. Maj:t*, att Linköpings stad skulle från och med den 1 juli 1933 hänföras till ortsgrupp E.

I två vid 1934 års riksdag väckta motioner (26/I och 6/II) hemställdes, att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att till de statstjänstemän, som under tiden 1 april 1931—30 juni 1933 varit placerade i Linköpings stad och på vilka socialstyrelsens dyrortsgruppering vore tillämplig, utbetala skillnaden i lön och dyrtidstillägg mellan D- och E-ort.

I motiveringen erinrades om de förhållanden, som föranlett de statsanställdas skrivelse till Konungen av den 6 augusti 1932, varefter bland annat anfördes följande.

Det måste som ostridigt få anses konstaterat, att ofullständiga och felaktiga uppgifter medfört, att Linköpings stad under tiden 1 april 1931—30 juni 1933 varit för lågt placerad i dyrortshänseende på grund av att vissa lämnade uppgifter rörande levnadskostnaderna därstädes vid tidpunkten för deras införskaffande icke motsvarat de verkliga förhållandena. Under sådana omständigheter kan det icke anses rimligt och riktigt, att den därstädes under denna tid placerade statliga tjänstemannakåren, som jämlikt för den gällande lönereglementen är tillförsäkrad lön efter ortens dyrhetsförhållanden, baserad på en av statsmakterna efter särskilda grunder utförd ortsklassificering, skall, som dock ägt rum, få vidkännas en direkt och av förhållandena icke motiverad löneminskning under ifrågavarande tidsperiod.

Tillika åberopades två tidigare fall av liknande art, avseende det ena Åmotfors järnvägsstation i Värmland och det andra Malmsläatts stationssamhälle i Östergötland.

Statsutskottet vid 1934 års riksdag yttrade i sitt av riksdagen godkända utlåtande (93/1934) — efter erinran om vad som tidigare i ärendet förekommit hos Kungl. Maj:t — följande.

Utskottet kan för sin del icke tillstyrka riksdagen att enbart på enskilda motionärers yrkande och utan att frågan vederbörligen prövats i administrativ ordning lämna ett dylikt bemyndigande. Utskottet vill erinra, att beslut om det motionsvis omförmälda fallet angående placering i dyrortshänseende av Åmotfors järnvägsstation i Värmland fattades efter vederbörlig utredning av Kungl. Maj:t, samt att, vad angår frågan om placering i sagda hänseende av Malmsläatts stationssamhälle, järnvägsstyrelsen, generalpoststyrelsen och statskontoret yttrat sig i frågan.

Fem reservanter yrkade bifall till motionerna.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 16 maj 1934 hemställde herrarna *C. G. Jacobsson* och *O. G. Karlsson* (motionärer vid 1934 års riksdag) — under hänvisning till ärendets tidigare behandling — att Kungl. Maj:t täcktes efter den ytterligare prövning i administrativ ordning, som kunde befinnas erforderlig för bedömning av frågan om retroaktiv tillämpning av 1933 års kungörelse, till de statstjänstemän, som under tiden den 1 april 1931—1 juli 1933 varit stationerade i Linköping, utbetala skillnaden i lön och dyrtidstillägg mellan D- och E-ort.

I utlåtande över framställningen yttrade *socialstyrelsen*.

Enär Kungl. Maj:ts beslut att från och med den 1 juli 1933 uppflytta Linköpings stad från ortsgrupp D till grupp E icke motiveras med några efter 1931 inträdda förändringar i fråga om levnadskostnaderna inom staden, utan grundats på hänsynstagande till vissa omständigheter, vilka torde hava gjort sig gällande redan vid tidpunkten för fastställande av den nuvarande dyrortsgrupperingen, finner styrelsen ur de synpunkter styrelsen vid dyrortsgrupperingarna har att företräda icke anledning avstyrka bifall till den nu gjorda framställningen om retroaktiv tillämpning för Linköpings del av placeringen i grupp E.

Med hänsyn härtill ävensom till 1930 års riksdagsbeslut i fråga om Malmslätt ansåg sig ej heller statskontoret böra motsätta sig bifall till framställningen.

Genom beslut den 26 oktober 1934 fann Kungl. Maj:t framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I två vid 1935 års riksdag väckta motioner (126/I och 306/II) gjordes enahanda hemställan som vid 1934 års riksdag.

Statsutskottet vid 1935 års riksdag yttrade i sitt av riksdagen godkända utlåtande (114/1935) följande.

Då Kungl. Maj:t, enligt vad motionerna utvisa, icke funnit skäligt bifalla en i frågan gjord framställning, får utskottet, som ej funnit anledning intaga en avvikande ståndpunkt, hemställa, att ovanberörda motioner icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Åtta reservanter yrkade bifall till motionerna.

I de vid innevarande års riksdag väckta motionerna anföres bland annat följande.

Av vad i ärendet förekommit framgår att spørsmålet kommit in i en cirkelgång med för intresserade parter olyckligt resultat. Riksdagen har, som synes, hänvisat till Kungl. Maj:t och Kungl. Maj:t har i sitt beslut ej angivit något skäl för sitt avslag. Följande fakta föreligga emellertid som obestriddligen tala för det berättigade i de gjorda framställningarna om retroaktiv tillämpning av bestämmelserna om dyrort för Linköpings del. Befattningshavare i det intill Linköping liggande Malmslätt hava vunnit rättelse med retroaktiv verkan i enahanda missförhållande. Det till grund för Linköpings placering i dyrortshänseende liggande beslutet har efter besvär hos Kungl. Maj:t befunnits vila på oriktig grund. Under sådana omständigheter synes alltjämt samma orättvisa kvarstå olöst beträffande Linköping. Som varken riksdagens eller Kungl. Maj:ts beslut innehålla några sakliga skäl för ett avvissande av gjorda framställningar om rättelse, bör även i år detta billighetskrav underställas riksdagens prövning.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att ifrågavarande spørsmål varit föremål för riksdagens prövning senast föregående år. Riksdagen har därvid ansett sig icke böra medgiva den retroaktiva löneutbetalning varom fråga är.

Utskottet.

Enligt utskottets uppfattning hava icke några omständigheter tillkommit, som böra föranleda ett frångående av riksdagens tidigare intagna ståndpunkt.

Utskottet vill därjämte framhålla, att den omständigheten, att Kungl. Maj:t medgivit uppflyttning av Linköpings stad till E-ort från och med den 1 juli 1933 icke i och för sig utgör skäl för retroaktiv utbetalning av löneskillnaden för den tid staden varit placerad såsom D-ort. Av vad i ärendet förekommit framgår, att denna uppfattning delas av Kungl. Maj:t. Då ej heller den omständigheten, att staden på grund av numera rådande förhållanden vid år 1935 verkställd dyrortsgruppering befunnits böra bibehållas såsom E-ort, kan åberopas såsom skäl för bifall till motionärernas yrkande, får utskottet hemställa,

att motionerna I: 197 och II: 540 icke må vinna riksdagens bifall.

Stockholm den 28 maj 1936.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Carlsson* i Gävle, *Johansson* i Fredrikslund, *Bergqvist*, *Nilsson* i Gränebo, *Oscar Olsson*, *Svensson* i Kompersmåla, *Bergström*, *Nilsson* i Fredriksfält, *Sandén*, *Tham*, *Magnusson* och *Bäcklund*, samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Jansson*, *Strindlund*, *Jeppsson*, *Svensson* i Grönvik, *Ward*, *Holmdahl*, *Norling*, *Isacsson*, *Aronson*, *Olsson* i Staxäng och *Persson* i Tidaholm.

Reservation

av herrar *Oscar Olsson*, *Svensson* i Kompersmåla, *Bergström*, *Bäcklund*, *Anderson* i Råstock, *Jeppsson*, *Ward*, *Aronson* och *Olsson* i Staxäng, vilka ansett, att utskottets utlåtande och hemställan bort hava följande lydelse:

»Vid år 1935 verkställd dyrortsgruppering har Linköpings stad befunnits böra bibehållas såsom E-ort. Även om utskottet icke kan finna denna omständighet i och för sig motivera retroaktiv utbetalning av den på grund av den ändrade dyrortsgrupperingen uppkomna löneskillnaden för den tid staden varit placerad såsom D-ort, anser dock utskottet på grund av vad sålunda förekommit, att vissa billighetsskäl kunna åberopas för bifall till motionärernas yrkande. Därest skillnaden i lön å de olika dyrortsgrupperna utbetalas till vederbörande följer härav att jämväl, därest så enligt gällande föreskrifter kan ske, skillnaden i fråga om dyrtidstillägg utbetalas. Härav föranledda kostnader torde få bestridas av vederbörliga avlönings- och dyrtidstilläggsanslag. Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må med bifall till motionerna I: 197 och II: 540 bemyndiga Kungl. Maj:t att till de statstjänstemän, som under tiden 1 april 1931—30 juni 1933 varit placerade i Linköpings stad och på vilka socialstyrelsens dyrortsgruppering är tillämplig, utbetala skillnaden i lön mellan D- och E-ort.»